Renesanční literatura

1. Přiřaď autora a jeho národnost.

Chaucer	Holanďan
Cervantes	Angličan
Villon	Ital
Erasmus	Francouz
Alighieri	Španěl

2. Seřaď za sebe správně jednotlivá období Shakespearovy tvorby.

„velké“ tragédie	pohádkové hry	komedie a historické hry

1.	2.	3.

3. Přiřaď autora a jeho dílo.

Francois Villon	***Důmyslný rytíř don Quijote***
William Shakespeare	***Božská komedie***
Erasmus Rotterdamský	***Vladař***
Niccolo Machiavelli	***Sonety Lauře***
Dante Alighieri	***Canterburské povídky***
Miguel de Cervantes	***Chvála bláznivosti***
Giovanni Boccaccio	***Zimní pohádka***
Geoffrey Chaucer	***Dekameron***
Francesco Petrarca	***Odkaz*** a ***Závěť***

LIVEWORKSHEETS

4. Zkus popsat děj Shakespearovy historické hry Richard III.

5. Vyber si libovolné Shakespearovo drama, které jsi četl/a (nebo viděl/a), a zkus popsat (a nějakými argumenty podložit) své dojmy z díla... vyvodit hlavní myšlenku... popsat postavu...

6. Stručně charakterizuj obecně období renesance.

Text k následujícím otázkám.

Ach, smilujte se, smilujte se přec,
vy aspoň, přátelé, jimž byl jsem druh!
Zde v díře ležím, bídný zajatec,
sem vržen Fortunou — tak velel Bůh —,
kde hloh ni palma nekvete, jen puch.
Galáni, holky — růže na líci —,
kejklíři po provaze křepčící,
běžci, že sotva šíp vás překoná,
pijáci chrabří, sudy dunící,
chudáka necháte tu Villona?

Vy šašci, z nichž je každý umělec
a rozradostní lidem zrak i sluch!
Však jeho posadili v ztuchlou klec,
kam nezaproudí světlo ani vzduch.
Ty hráči tam — ty šejdíři — jsi hluch?
Vy písničkáři, rondeau pějící,
kujóni, pořád něco kující,
chcete mu šodó dát, až dokoná?
Jde to s ním z kopce a vy, hýřící,
chudáka necháte tu Villona?

Přijďte si lehnout na ten kavalec,
vy kavalíři, jejichž smělý duch
ni krále nedbá — leda nakonec
že Bohu splatí desátek a dluh.
Zde úpí v brlohu, jenž plísní ztuch,
on, jemuž vzali stůl i židlici,
on, dnem i nocí hubu sušící;
katarem střev se na smrt rozstoná —
to z kůrek, ne snad samou ústřicí;
chudáka necháte tu Villona?

Vy, které volám, starci, mladíci,
na pana krále jděte s peticí
a vylovte mne jménem zákona!
Tak pojďte, honem, bando kvičící!
Jak jeden pískne, běží, vepříci.
Chudáka necháte tu Villona?

LIVEWORKSHEETS

7. Zapiš rýmové schéma druhé sloky. (za sebou velká písmena: A B C D E ...)

8. Odkud asi autor píše tento text?

9. K čemu Villon vyzývá své čtenáře?

10. Zkuste vypsat, koho všechno autor vyzývá (oslovuje.)

Text k následujícím otázkám

Z lidí jsou tedy nejméně šťastní ti, kteří se oddávají moudrosti; ba jsou dvojnásob pošetilí právě tím, že — ačkoliv se narodili jen jako lidé — přece zapomínají na svůj lidský úděl, touží žíti jako nesmrtelní bohové a po příkladu Gigantů válčí se zbraněmi věd proti přírodě. Naopak zase nejméně nešťastní jsou zřejmě ti lidé, kteří se svou přirozenou omezeností co nejvíce podobají zvířatům a nepodnikají nic, co přesahuje lidské síly. Nuže pokusme se, zda bychom mohli i toto tvrzení přesvědčivě dokázat, ne však důvody stoiků, nýbrž na nějakém příkladě, jenž by byl pro každého jasný. Věční bohové! Existuje něco šťastnějšího nad onen druh lidí, kteří jsou obecně nazýváni blázni, hlupáci, pošetilci a ztřeštěnci, což jsou vesměs, alespoň podle mého mínění, překrásná příjmení? Možná, že říkám něco, co je na první pohled hloupé a nesmyslné, ale přece jen je to holá pravda.

Především takoví lidé nevědí, co je to strach před smrtí, jenž je na mou věru hrozným utrpením. Nevědí, jaká muka způsobuje zlé svědomí. Neděsí je povídačky o posmrtných trestech; neznají hrůzu před strašidly a přízraky; nemučí je obavy z hrozících pohrom; nerozrušují se nadějí na budoucí štěstí. Stručně řečeno: nemučí je spousta těch starostí, jež neodbytně provázejí člověka celým životem. Neznají stud, bázeň, ctižádost, závist ani lásku. Koneckonců, přiblíží-li se jejich nerozumnost ještě více k duševní úrovni zvířat, pak vlastně podle dobrého zdání teologů ani nemohou hřešit. A teď, ty bláznivý mudrci, laskavě uvaž, kolik starostí bude mučivě doléhat ve dne v noci ze všech stran na tvoji mysl! Snes všechna protivenství svého života na jednu hromadu a pák teprve pochopíš, od kolika strastí jsem vysvobodila své blázny. A mimoto si uvědom, že oni nejen se sami stále radují, laškují, zpívají si a smějí se, nýbrž že také všem ostatním lidem, ať přijdou kamkoliv, přinášejí radost, žerty, zábavu a smích, jako by je byla milost bohů stvořila jen k tomu účelu, aby rozháněli chmury lidského života. Z toho důvodu také lidé, i když chovají jeden k druhému velmi různé city, k bláznům pociťují všichni bez rozdílu náklonnost, rádi je vidí, zvou je k jídlu, podporují je, zahrnují je přízní, pomáhají jim, kdykoliv je potká něco zlého, a beztrestně jim promíjejí, dotknou-li se jich slovem nebo činem. Nikdo netouží jim uškodit, ba dokonce samy líté šelmy se varují jim ublížit, jako by instinktivně vyciťovaly jejich nevinnost. Vždyť opravdu je ochraňují bohové a nejvíce já sama, takže jim všichni lidé prokazují tuto výsadu plným právem.

Rovněž je známo, že i nejmocnější králové v nich mají tak velké zalíbení, že nejedni bez nich nemohou ani snídat, ani cokoli podniknout, ba ani hodinku vydržet. A kladou tyto šašky mnohem výše než ony své ponuré filozofy, jichž si obyčejně několik vydržují jen tak, aby se neřeklo. Proč jim dávají přednost, je podle mého mínění zcela jasné a není třeba se tomu příliš divit, protože ti proslulí

LIVEWORKSHEETS

mudrcové nedovedou nic jiného než rozmlouvat s vladaři jen o samých vážných věcech; leckdy se také spoléhají na svou učenost a bez ostychu drásají jejich jemný sluch rezavou pravdou. Blázni však jim poskytují to jediné, po čem vládcové všude a všemožně pasou, totiž vtipy, šprýmy, smích a veselou zábavu. Nezapomeňte také na to vzácné privilegium bláznů, že jen oni ve své prostoduchosti smějí být pravdomluvní. A co je chvályhodnější než pravda? I když známý výrok Alkibiadův u Platóna přiznává pravdomluvnost jenom vínu a dětem, přece vlastně celá ta chvála náleží především mně. Dosvědčuje to například onen proslulý výrok Eurípidův, který se na mne vztahuje: „Bláznivě totiž mluví jen blázen." Blázen, cokoliv má na srdci, to prozrazuje svou tváří a vyjadřuje řečí, kdežto mudrci, jak říká týž Eurípidés, mají dva jazyky: jedním mluví pravdu, druhým to, co uznají podle okolností za vhodné. Dovedou z černého udělat bílé, týmiž ústy vydychovat současně studený dech i horký a něco zcela jiného mít ukryto v srdci než předstírat slovy. Dále se mi zdá, že panovníci jsou při svém tak nesmírném štěstí vlastně velice nešťastní, protože nemají nikoho, kdo by jim říkal pravdu, a jsou nuceni místo přátel mít lichotníky.

Snad někdo namítne: „Ale vždyť panovníci snad ani nedovedou slyšet pravdu a straní se těch mudrců právě proto, že se obávají, aby se náhodou mezi nimi nevyskytl nějaký příliš nevázaný jedinec, jenž by měl odvahu říkat jim raději slova pravdivá než příjemná." Ovšemže je tomu tak — králům bývá pravda protivná. Leč na mých bláznech je obdivuhodné právě to, že z jejich úst jsou přijímány s velikou radostí nejen pravdy, nýbrž dokonce zřejmé urážky. Tentýž výrok, pronese-li jej mudrc, bude možná potrestán smrtí, vyjde-li však z úst šaška, vyvolá takové potěšení, že je to k nevíře. V podstatě pravdy totiž tkví jakási schopnost rozveselovat člověka, ačli ovšem neobsahuje něco, co by se ho nepříjemně dotýkalo. Avšak tohoto daru dopřáli bohové jen bláznům.

Patrně z týchž důvodů mívají z bláznů větší potěšení ženy, poněvadž je jim od přírody dána větší náklonnost k rozkoši a hravosti. Proto, ať už s takovými lidmi provádějí cokoliv (a jsou to leckdy věci více než povážlivé!), ženy to všechno berou jako žert a hru. To pohlaví, zejména jde-li mu o zastření vlastních hříšků, je opravdu nesmírně vynalézavé.

Abych se tedy zas vrátila k blaženosti bláznů. Prožijí si většinu života v radovánkách a pak, aniž se bojí smrti a aniž ji berou na vědomí, odejdou rovnou do krajů blažených, aby i tam obveselovali svými žerty zbožné duše v jejich nečinnosti.

Pojďme teď a srovnejme život kteréhokoliv mudrce s údělem takovéhoto blázna! Představte si v duchu nějaký zářivý vzor moudrosti a postavte ho proti bláznu. Takový mudrc utratil všechna léta svého dětství i jinošství v namáhavém studiu věd, a tak promarnil nejkrásnější část života v ustavičném ponocování, v starostech a v dřině; ani jinak v životě nepoznal rozkoše, co by se za nehet vešlo; stále jen škudlil a nuzoval se, stále zasmušilý, rozmrzelý, sám k sobě nespravedlivý a tvrdý, jiným obtížný a'protivný; bledý, vychrtlý, neduživý, oči zanícené; předčasně zestárl a zešedivěl, předčasně a kvapně odchází ze života. Ačkoliv, co záleží na tom, když zemře takový člověk, jenž stejně vlastně nikdy nežil...

11. Jak podle autora souvisí vzdělání se štěstím?

12. V čem spočívají hlavní výhody hlupáků?

13. Jak vysvětluje autor to, že králové mívají obvykle své šašky?

LIVEWORKSHEETS

14. Uveďte z textu jednu myšlenku, se kterou souhlasíte (a proč) a jednu myšlenku, se kterou nesouhlasíte (a opět uveďte proč).

souhlasím **nesouhlasím**

15. Kdo je podle vás autorem této ukázky?

LIVEWORKSHEETS